

**Skoleringshefte for RVs
valgkampaktivister:**

Om den økonomiske situasjonen i Norge

- a) Rapport fra pengebingen**
- b) RVs merknad til statsbud
sjettet 1995**
- c) Notater fra innledning;
Torstein Dahle**

Ny retning for et sjølstendig Norge

RVs stortingsgruppe :   RVs merknad til statsbudsjettet 95

---

1. Ny retning for et sjølstendig Norge

RVs Stortingsgruppe bruker arbeidet med statsbudsjettet for 1995 til å vise retningen på de endringene vi ønsker gjennomført i et sjølstendig Norge. Skal Norge kunne utvikles i den retninga RV ønsker, må vi også si opp EØS-avtalen ved første høve. Norge slipper på det viset å være underlagt stadig nye direktiver fra kommisjonen i Brussel, og de fire såkalte frihetene som styrer det indre markedet i EU og EØS-landa. Rød Valgallianse fremmer endringsforslag til statsbudsjettet for 1995 som viser at det er mulig å gjøre noe med de viktigste problemene som kapitalismens utvikling og Regjeringas politikk skaper.

Endringsforslaga våre fordeler de verdiene arbeidsfolk i Norge skaper på en annen måte. Disse forslaga forutsetter verken en sosialistisk revolusjon eller at kapitalismen på annen måte styrtes eller går under. Men forslaga peker ut en ny retning for samfunnsutviklinga, og slik sett peker de framover mot ei sosialistisk samfunnsordning. Å legge om kursen i norsk politikk i tråd med av RVs forslag, blir bare mulig dersom arbeiderklassen gjennom en lang og vanskelig kamp presser Regjering og Storting til det. Det gjelder både våre kortsiktige forslag for 1995 og de langsiktige måla. Viss fagforeningene, kvinnebevegelsen og andre folkelige organisasjoner samler all sin kraft i felles forsvarskamp, så er det mulig å vinne viktige seire. Både i kampen for å opprettholde Norge som en sjølstendig stat, i kampen for 6-timersdagen og i andre viktige enkeltsaker.

2. Regjeringas budsjett er Unionspolitikk

Regjeringas forslag til statsbudsjett er et ja-budsjett som de prøver å framstille som et nei-budsjett. Det eneste de ikke har tatt med, er de nye milliardene i statsutgifter som blir en direkte følge av et eventuelt Unionsmedlemsskap.

a) Det er et budsjett for privatisering.

I nasjonalbudsjettet er det beregna en vekst i samla verdiskaping i Norge for neste år på 2,5 %, og alt dette skal skje i privat sektor. Offentlig sektor skal ha 0-vekst. Dette er et brudd med målsettingene i regjeringas eget langtidsprogram - men det er helt i tråd med EUs målsettinger. 0-vekst i offentlig sektor betyr undergraving og uthuling av de ordningene som tilsammen er den norske velferdsstaten. - Det er et budsjett for arbeidsløshet. Først og fremst ved at kommuneøkonomien tynes. Det er her det er mulighet for å skape mange nye arbeidsplasser raskt. Vi har både de ledige hendene og de store udekka behova og de uløste oppgavene.

b) Det er et innstrammingsbudsjett.

Underskuddet på statsbudsjettet er ca. 10 mrd lavere enn de siste åra. Det utgjør bare 0,5 prosent av brutto nasjonalprodukt (BNP) og ligger langt under Maastricht-traktatens krav. Dvs. at regjeringa tar god høyde for å kunne øke budsjettunderskuddet med deler av EU-utgiftene uten å bryte med Maastricht-krava.

c) I det alt vesentlige er budsjettet og planene for statlig virksomhet fullt ut tilpassa EUs krav, direktiver og forordninger.

Ett eksempel er at distriktsstøtten gjennom SND (Statens nærings og distriktsutviklingsfond) er redusert med over 10 prosent fra ifjor - tydeligvis under den forutsetning at den seinere skal suppleres med Norges egenandel til EUs strukturfondsstøtte. I nasjonalbudsjettet har regjeringa sjøl regna ut at statens utgifter i 1995 vil øke med omtrent 14,5 mrd. kroner ved et EU-medlemsskap. I et Norge utafor EU kan disse milliardene i stedet brukes til formål som er til folkets beste. F.eks. vil gratis barnehage til alle barn koste staten ca. 5,7 milliarder i ett år. Vi foreslår at barnehagen skal være et gratis tilbud, finansiert av staten, på samme måte som grunnskolen.

3. 6-timers normalarbeidsdag

6-timersdagen er den viktigste enkeltreformen vi vil slåss for de nærmeste åra. 6-timersdagen er en reform som viser den retningen vi ønsker for et Norge utafor EU.

6-timersdagen er et viktig kvinnekrav. Gjennomført med full lønnskompensasjon vil den gi kvinner en ny økonomisk sjølstendighet. Den vil styrke kvinnenes posisjon på arbeidsmarkedet, og bidra til å heve kvinnelønna. Den vil føre til at mange av de kvinnene som jobber deltid i dag, kan jobbe heltid, og få fulle rettigheter nå og i framtida.

6-timersdagen er et tiltak for å dele på arbeidet og få bukt med mye av den ødeleggende arbeidsløsheten. I de siste ti-åra har produktiviteten økt kraftig, ved hjelp av bl.a. høyere arbeidstempo. I mange yrker blir folk fysisk og psykisk nedslitt slik at de ikke holder ut til pensjonsalder. 6-timersdagen kan bety bedre helse og lengre liv for mange, og færre på sykemeldinger, uføretrygd og førtidspensjon.

RV hadde ønska å legge fram en konkret plan for å gjennomføre 6-timersdagen i år. Men bl.a. fordi vi har betrakta EU-saka som det aller viktigste denne sommeren og høsten, har vi ikke kommet langt nok med å få beregna hva som blir de økonomiske virkningene av å innføre 6-timers normalarbeidsdag.

Erfaringene fra kampen for 8-timersdagen og andre store arbeidstidsreformer viser at det er den langvarige kampen fra fagforeninger, kvinneorganisasjoner og

andre pressgrupper som er avgjørende. Stortingsvedtaket om 8-timersdag kom først etter mange, mange års kamp. Men konkrete reformforslag i Stortinget kan i dag - som den gang - hjelpe til å styrke og utvikle den avgjørende folkelige kampen for kortere normalarbeidsdag. Derfor vil vi prioritere samarbeid med de som må gå i spissen for kampen også i det videre arbeidet med å beregne de samfunnsøkonomiske konsekvensene.

I år foreslår RV at det settes av penger i statsbudsjettet til å dekke arbeidsgivernes merutgifter ved å sette i gang forsøk med 6-timers normalarbeidsdag i 1995. I forsøksperiodene bør staten dekke det som er de virkelige merutgiftene, etter at en har tatt hensyn til virkninga av lavere sykefravær, økt produktivet o.l. RV er for at det kommer i gang slike forsøk i alle fylker, og fordelt på flest mulig bransjer innen private, kommunale og statlige virksomheter. Sammen med det forsøket som nå er vedtatt igangsatt innen eldreomsorgen i bydel Majorstua i Oslo, vil dette gi viktige erfaringer i den videre planlegginga av 6-timersdagen.

4. Arbeid for alle

Arbeidsløsheten er det aller største problemet for folk i Norge i dag. Men Regjeringa sier seg tilfreds med en mindre nedgang i ledigheten. De vil ha oss til å godta en arbeidsløshet som for få år sida var helt uakseptabel. Den skammelige utstøtinga av eldre arbeidstakere og folk som ikke er 100 prosent effektive etter kapitalismens krav, fortsetter.

Regjeringas statsbudsjettframlegg viser at målet om "Arbeid for alle" er gitt opp. Det er EU-tilpasning som er Regjeringas "Jobb nr. 1". Den høye arbeidsløsheten bidrar til å presse lønningene ned og tvinger arbeidstakerne til å godta dårlige arbeidsvilkår. Høy ledighet er et effektivt virkemiddel i Regjeringas pris- og kostnadspolitik.

Regjeringas såkalte "solidaritetsalternativ" samsvarer godt med EUs hvitbok og aksjonsplan for sysselsettingspolitikken. I EUs planer er det et viktig mål å holde lønningene og stønader til arbeidsløse nede. EU avviser nedsettelse av arbeidstida eller arbeidsdeling som middel til å få ned arbeidsløsheten. EUs løsninger er bl.a. mer fleksibel arbeidstid, mer skift- og deltidsarbeid, lønnsnedslag for unge arbeidstakere, mindre mulighet for førtidspensjonering og en gjennomgang av nasjonale trygdesystemer, lover og regler med sikte på bedre markedstilpasning. Dette er en politikk som gir lite håp for EUs 17 millioner registrerte arbeidsløse og som truer rettighetene til vanlige arbeidstakere. Når regjeringa vil styrke det internasjonale samarbeidet for økt vekst og sysselsetting, er det denne arbeiderfiendtlige EU-politikken de vil by oss.

RV mener at en kraftig satsing på offentlig sektor og statlig industrireising kan få ned arbeidsløsheten. RV er mot tiltaksøkonomien som fortrenger faste stillinger og skaper et B-arbeidsmarked med lønn under tariff og utrygge arbeidsvilkår. Vi vil bruke tiltaksmilliardene til å øke overføringene til kommuner og fylkeskommuner for å kunne opprette hardt tiltrengte faste arbeidsplasser bl.a. innen undervisning, helsevesen, eldreomsorg og tiltak for barn og ungdom.

Regjeringas kutt i tiltakene uten at det blir satt inn midler til nye arbeidsplasser i offentlig sektor, vil ramme de arbeidsløse. Mange arbeidsløse opplever det å gå på arbeidsmarkedstiltak som en bedre løsning enn å heve dagpenger. Nå vil de miste den tilknytninga til arbeidslivet som arbeidsmarkedstiltaket tross alt har vært. Opplæringstiltakene skal skjæres kraftig ned. Konsekvensen blir at arbeidsledige blir utestengt fra muligheter til videreutdanning.

Regjeringas "satsing" for de unge arbeidsledige har liten effekt. Mange blir gående uten fast arbeid i årevis og blir utestengt fra videre utdanning på grunn av de meningsløst høye inntakskrava til universiteter og høyskoler. Kutt i antall studieplasser vil øke skeivhetene i rekrutteringa til høyere utdanning. Bare ungdom med velstående foreldre har råd til å gå på kostbare private "karakterforbedringsfabrikker" og bruke år på poengsanking. RV vil øke antall studieplasser for å få slutt på den uholdbare situasjonen hvor bare dukser eller pengesterke kan skaffe seg høyere utdanning. RV vil også øke antall plasser i videregående skole. Reform-94 lukker skoleporten for mange søkere som ikke er i de aldersgruppene som omfattes av reformen.

5. Kraftig heving av kvinnelønna

RV foreslår å bruke vel 2 mrd. kroner i 1995 til å fjerne "kvinnefradraget" i offentlig sektor. Det vil koste 1,1 mrd. å heve minstelønna i stat og kommune til 158.000. I tillegg foreslår vi å sette av en pott på 1 mrd. til en kraftig økning av lønna for alle de som jobber i typiske kvinneyrker, slik som hjelpepleiere, barnehageassistenter, rengjørere, sykepleiere, førskolelærere og lærere i grunnskolen osv. En svært stor del av disse økte lønnsutgiftene kan dekkes inn ved å gjennomføres RVs forslag om å kutte kraftig i de statlige topplederlønningene. Hvis vi klarer å skape tilnærma lik lønn mellom kjønna i offentlig sektor, vil det være den beste drahjelpa for privat sektor.

6. Regjeringa tar fra de fattigste

Regjeringa har de siste åra strammet inn på praktiseringa av uføretrygd, sjukelønn, bostøtte og en rekke andre sosiale rettigheter. I dette budsjettet rammes eneforsørgere særlig hardt. Dette er ei gruppe med særlig lave inntekter, og nye innstramninger vil føre mange flere over i fattigdom. Regjeringas lanserer kuttene i barnetrygda under overskrifta "solidaritetsalternativet".

60 500 eneforsørgere vil miste tusen kroner pr. år med forslaget om nye graderinger som setter satsen for andre barn lik satsen for første barn. Eneforsørgere skal fortsatt ha rett på barnetrygd for ett barn ekstra, men heretter skal den ekstra barnetrygden være laveste sats, uavhengig av hvor mange barn eneforsørgeren har. Rød Valgallianse vil fremme forslag om å øke barnetrygda med 5 pst., beholde graderinga av satsene som i dag, utvide retten til barnetrygd fram til 18 år og gjeninnføre retten til en ekstra barnetrygd for samboende med "særkullsbarn". Denne retten fjernet Regjeringa i fjor med begrunnelsen at en ville bedre forholda for de reelle eneforsørgerne.

En skulle tro at det er en god ting at eneforsørgere får anledning til å ta utdanning. Regjeringas "solidaritetsalternativ" fører til det motsatte. Regjeringa foreslår at eneforsørgere som mottar overgangsstønad og utdanningsstønad fra Folketrygda skal miste retten til å få lån i Lånekassa for utdanning. Dette vil føre til at mange eneforsørgere nå blir tvunget bort fra utdanning. Rød Valgallianse går mot denne innstramningen i låneretten, og vil øke overgangsstønaden med 20 pst.

7. RVs skatteforslag tar penger fra de rikeste

RV mener at kapitalinntekter må beskattes hardere enn arbeidsinntekter. I dag er det akkurat omvendt. Skattereformen har dessuten åpnet et utall nye muligheter for kapitalister til å skaffe seg uberettigede tapsfradrag, gjennom "smarte" selskapskonstruksjoner og skattemotiverte beslutninger.

RV foreslår derfor på nytt at toppskatt skal beregnes også av kapitalinntekter og av skattemessig overskudd av næringsvirksomhet. Vi foreslår en skjerpet toppskatt på høge inntekter. Dessuten vil vi foreslå regler som gjør at aksjeutbytte også reelt skal være skattepliktig inntekt, dvs. at aksjonærene skal betale inntektsskatt slik som lønnstakere. I dag står aksjonærer oppført med betalt skatt i likningsprotokollene, mens de i virkeligheten ikke betaler ett eneste øre i skatt. RV foreslår at gevinst ved aksjesalg skal være fullt ut skattepliktig, og vi vil ha slutt på at formuesverdien av aksjer settes meningsløst lavt. Bare ved å gjøre formuesfastsettelsen på aksjer mer reell, økes grunnlaget for formuesskatten med ca. 190 mrd. kroner. Vi foreslår skjerpet formuesbeskatning av de svært store formuene. Og sist, men ikke minst, vil vi fjerne skattebegrensningsregelen som sier at ingen skal betale mer enn 65 % av samla inntekt i skatt. Dette er en av de reglene som gjør at mange rike med store formuer nesten ikke betaler skatt. RV har ikke data til å beregne den nøyaktige inntektsvirkningen av disse skatteforslagene, men antar at samlet økning i statens inntekter vil bli i størrelsesorden 10 mrd. kroner.

Disse forslagene kan fjerne noen av de verste utvekstene i dagens skattesystem, men RV vil likevel understreke behovet for en helt ny skattereform, der hovedtyngden av beskatningen ikke faller på dem som skaper verdiene, men på kapitalistene.

8. Velferdsstaten ødelegges når kommuneøkonomien tynes

Regjeringas forslag legger opp til å tyne kommuneøkonomien. For andre år på rad vil de senke den andelen av inntektsskatten som går til kommuner og fylkeskommuner. De begrunner nedgangen i 1995 med at kommunene fikk inn flere skattepenger enn regjeringa hadde regna med i år. RV foreslår i stedet å styrke kommuneøkonomien med 20 mrd. kroner i en kombinasjon av økt skatteøre til kommuner og fylkeskommuner og økning av rammetilskuddene.

Mye av det vi kaller velferdsstaten er det kommunene og fylkeskommunene som har ansvaret for, og det er skrikende behov for en styrking av skolen, eldreomsorgen og sjukehusa. Videre tvinger Regjeringas forslag kommunene til en privatiseringspolitikk som RV er sterkt imot. To grelle eksempler:

- Regjeringa forutsetter at fylkeskommunene skal spare 140 millioner kroner på å legge fylkeskommunale bil- og båtruter ut på anbud. Og straks trekker de dette beløpet fra statens overføringer til fylkeskommunene. De fylkeskommunene som ikke vil dette, eller ikke klarer å spare penger på det, får likevel ikke noe større tilskudd.

- Den eksplosjonsarta økningen i egenandeler for kommunale tjenester. Dette er virkelig en vekstnæring i kommunene. Mens egenandeler og gebyrer utgjorde 7 prosent av kommunenes inntekter i 1987, er denne andelen steget til 12 prosent i 1995. Og regjeringa foreslår enda mer økning. De regner med at kommunene skal spare 50 mill. kroner på å øke egenandelen på korttidsinnlegging på sjukehjem, og dermed trekker de det fra rammene. RV mener at økt privatisering i kommunene er uansvarlig og skaper økte klasseskiller. Vi vil gå mot alle slike forslag, og mener at økte inntekter til kommunene bl.a. må brukes til å redusere egenandelene, spesielt i helse- og sosialtjenestene. Egenandelene virker som en ekstraskatt på sjukdom. RV mener at det er uverdigg at det norske folket nå betaler mer i egenandel innafor helse- og sosialsektoren pr. år enn den samla innbetalinga av formues- og inntektsskatt til staten.

9. Miljø

Regjeringa og stortingsflertallet fører en politikk som er stikk i strid med hensynet til miljøet og flertallet av menneskene på jorda. Det styggeste eksemplet på det er oljeutvinninga der ressurser det har tatt naturen millioner av år å skape blir tømt på noen få tiår.

Når regjeringa snakker om endring av produksjons- og forbruksmønstre i miljøvennlig retning, er dette bare munnsvær. Statsbudsjettet for 1995 betyr en ytterligere økning i miljøskadelig vekst og forbruk. Det satses ikke på offentlig velferd, men på at all økonomisk vekst skal komme gjennom markedskreftenes frie spill på det private markedet. I EU blir de fire frihetene konsekvent satt foran hensynet til miljøet. Ett av mange eksempler på det er forurensninga av grunnvannet i Danmark med sprøytemidler. Hensynet til fri konkurranse for den kjemiske industrien veier tyngre enn folks krav på reint vann.

RV mener at det er nødvendig å avskaffe hele det kapitalistiske systemet for å kunne føre en politikk som ikke fører til store miljøødeleggelser og svekker livsbetingelsene for framtidige generasjoner - en politikk som gir alle på jorda mulighetene til et menneskeverdig liv. Men RV vil samtidig understreke at mye kan gjøres innafor rammene av kapitalismen. RV vil legge fram konkrete forslag til de enkelte budsjettkapitlene.

Hovedlinjene i forslaga våre er:

- Reduksjon i utvinninga av olje og gass og reduserte investeringer i oljesektoren.
- Reduksjon i bevilgningene til veiutbygging. Midlene overføres til jernbane og annen kollektivtrafikk.
- Miljøavgifter på flytrafikken der tog er et alternativt transportmiddel.
- Bevilgninger for å sikre vern av minst 1300 km² barskog.

10. Stopp Ap-angrepet mot studentene

Rød Valgallianse er prinsipielt for at utdanning skal være gratis, at utdanningsutgiftene skal dekkes med stipend. Som et skritt på veien fremmer vi i årets statsbudsjett forslag om at stipendandelen skal økes til 30 pst. og studielånsrenta skal senkes til 4 pst.

Stram økonomi, vanskelige studieforhold og mangelfull undervisning har nesten utryddet heltidsstudenten, og det vanskelig for de fleste å gjennomføre et studium på normalt tid. RV går derfor mot forslaget om bonusordning for gjennomføring av studier på normaltid og mot innstramninger i støtteberettiget periode. Vi støtter av samme grunn Regjeringas forslag om å fjerne det såkalte "turbostipendet", men går mot å fjerne hovedfagsavskrivinga.

Vi ser ingen grunn til at studenter og skoleelever skal utsettes for formynderstyre og ha dårligere vilkår enn andre låntakere. Derfor går vi mot Regjeringas forslag om månedlig utbetaling av studielån.

Vi ser heller ingen grunn til å forverre studentenes kår ved å fjerne reisemoderasjonen. Regjeringas forslag vil i tillegg gi miljømessige konsekvenser fordi flere vil velge å reise med fly enn tog.

Regjeringa vil redusere trygdemottakeres rett til å ta opp studielån. Eneforsørgere med utdanningsstønad skal helt miste denne retten. Dette vil RV gå mot. "Retten til å ta opp studielån" vil av de fleste studenter oppleves som en nødvendig byrde for å kunne få ei utdanning. Vi syns det er interessant at Regjeringa også på dette området prøver seg med nytale. Å pådra seg et nødvendig lån, heter på regjeringsspråk at studentene får støtte fra Lånekassen. Når fattige grupper blir fratatt muligheten til å søke lån i Lånekassa, heter det at de får frafall av støtte.

11. Bistand, flyktninger og asylsøkere

RV går imot den rå nedskjæringa i asyl- og flyktningepolitikken som Regjeringa har stått for de siste åra. Vi foreslår en kraftig økning i antallet kvoteflyktninger. I år var den på latterlige 200 - og den ble endatil ikke oppfylt.

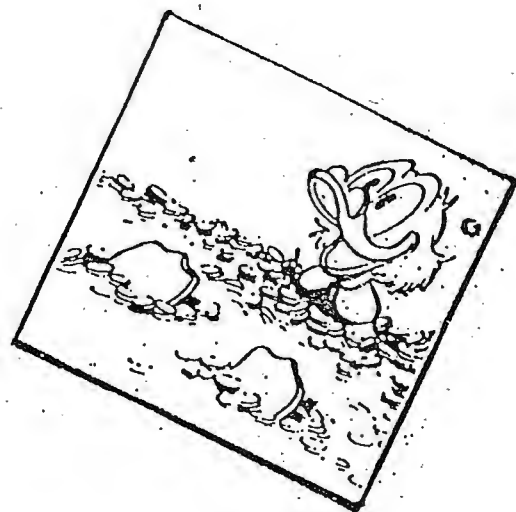
Ett av feltene vi legger stor vekt på er bistandsbudsjettet. Der vil RV fremme en rekke forslag som kan sikre at bistandsmillionene virkelig blir brukt på en måte som bidrar til frigjøring og økonomisk utvikling på våre samarbeidspartners egne vilkår. Dette betyr bl.a. at RV er for å skjære i de multinasjonale bistandsprosjektene.

12. RVs arbeid med statsbudsjettet har bare såvidt begynt

Rød Valgallianses arbeid med endringsforslag til statsbudsjettet er bare påbegynt når denne finansinnstillinga legges fram i slutten av oktober. Vi kommer til å arbeide vidare med flere spørsmål som ikke er omtalt i denne merknaden. Dette gjelder bl.a. hvilke særskilte tiltak vi skal foreslå for å støtte kampen til befolkninga på Oslos indre østkant.

Rød Valgallianse ønsker tilbakemeldinger fra enkeltpersoner og organisasjoner i perioden fram til statsbudsjettet sluttbehandles en gang i desember. Får vi slik hjelp, kan vi rette opp feil vi måtte ha gjort nå i starten, og vi kan reise forslag som vi ennå ikke har nok kunnskap om.

Regjeringas *egentlige* forslag til statsbudsjett blir ikke lagt fram før etter folkeavstemninga. Viss det blir NEI-flertall 28. november regner vi med at Regjeringa vil bruke det nye budsjettet til å ta en mangfoldig hevn over det de oppfatter som et uregjerlig folk. Derfor må vi være forberedt på langt større endringer enn vanlig i den salderingsproposisjonen til statsbudsjettet for 1995.

Rapport fra pengebingen

Informasjonsbrosjyre utarbeida av RVs stortingsgruppe om
innholdet i «Revidert nasjonalbudsjett 1995» som skal
sluttbehandles av Stortinget i juni

Rød Valgallianse

Godt grunnlag for å innfri krav

Stortinget sluttbehandler i juni *Revidert nasjonalbudsjett* og *Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1995*. Fordi arbeidsløsheten er stor - og ikke går ned - og fordi det er mange uløste behov i offentlige sektor og fordi det har vært et krav om innføring av 6-timersdag nå, mener RV det er viktig å avklare om det er økonomisk grunnlag for å innfri krav om økt offentlig innsats og reformer. Vi har derfor laga et sammendrag av de viktigste opplysningene i *Revidert nasjonalbudsjett om landets økonomi, statsforvaltningens økonomi og kommunesektorens økonomi*. Konklusjonen er klar - vi har aldri hatt så god råd som vi har nå. Det er meget godt økonomisk grunnlag for å skape flere arbeidsplasser, satse på utbygging av offentlig sektor og arbeidstidsreformer.

Nasjonens økonomi

Landets økonomi - privat og offentlig sektor tilsammen - er svært bra, og utsiktene framover er meget gode:

Norsk økonomi er sterk, og forholdene ligger til rette for fortsatt vekst i produksjon og sysselsetting:

- Etter flere år med nedgang eller stagnasjon har det funnet sted et klart omslag i **internasjonal økonomi**. Spesielt er konjunktursituasjonen nå lysere for mange av Norges viktigste handelspartnere. Dette vil gi betydelige vekstimpulser for norske eksportnæringer de nærmeste årene.
- Prisstigningen i Norge har i flere år vært lavere enn hos våre handelspartnere, og norsk næringslivs kostnadsmessige konkurransevne er vesentlig styrket siden 1988. Vi står dermed godt rustet til å dra nytte av den internasjonale konjunkturoppgangen.

Norges utenriksøkonomi er solid. Overskuddet på driftsregnskapet overfor utlandet er anslått til om lag 36 mrd. kroner i 1995, og det antas at Norge i løpet av inneværende år vil komme over i en positiv netto fordringsposisjon overfor utlandet.

- Lavere renter enn tidligere vil sammen med den forventede produktionsveksten og bedret lønnsomhet i næringslivet, gi grunnlag for et oppsving i bedriftsinvesteringene.

De makroøkonomiske anslagene for 1995 er gjennomgående oppjustert i forhold til anslagene i Salderingsproposisjonen. Det generelle bildet er likevel en viss avdemping av veksten i innenlandsk etterspørsel i forhold til utviklingen i 1994. Etter den sterke veksten i privat forbruk i fjor på 4,4 pst. ventes konsumet å øke med 2½ pst. i inneværende år. Samtidig vil imidlertid impulsene fra investeringene i Fastlands-Norge forsterkes. Konjunkturoppgangen og nedgangen i rentenivået stimulerer investeringene i bedriftene i Fastlands-Norge. Byggeaktiviteten vil også trekke opp de samlede investeringene i Fastlands-Norge i inneværende år. Konjunkturoppgangen internasjonalt medfører at eksporten av tradisjonelle varer vil vise god vekst også i 1995. På denne bakgrunn er BNP-veksten for Fastlands-Norge i 1995 nå anslått til 3,1 pst., mot 2,3 pst. i Salderingsproposisjonen. Økningen i oljeproduksjonen ser også ut til å bli sterkere enn anslått i Salderingsproposisjonen slik at veksten i samlet BNP fra 1994 til 1995 er oppjustert fra 2,8 til 5,1 pst. Den positive utviklingen på arbeidsmarkedet har fortsatt inn i 1995, og sysselsettingsveksten i inneværende år ser ut til å kunne bli like sterk som i fjor, dvs. om lag 30 000 personer. Ledigheten har fortsatt å gå ned; ved utgangen av april var den registrerte ledigheten om lag 9 300 lavere enn for ett år siden. Samtidig var antall personer på arbeidsmarkedstiltak 15 500 lavere.

Statsforvaltningens finansielle stilling

Det går like bra med *statsfinansene* som med *nasjonen*. I løpet av 1995 vil statens finansielle formue øke med omlag 11 mrd. kr (underskuddet på driftsbudsjettet er stipulert til ca. 6,1 milliarder.

Statsforvaltningens finansielle stilling er god til tross for betydelige underskudd i statsbudsjettet de senere årene. Inklusive kapitalinnskudd i statlig forretningsdrift hadde statsforvaltningen ved utgangen av 1994 en netto finansiell formue på 255 mrd. kroner, som etter anslagene i denne meldingen vil øke med om lag 11 mrd. kroner i løpet av 1995.

For hele statsforvaltningen, som i tillegg til statsbudsjettet inkluderer blant annet statlige fond, anslås nå et overskudd for lånetransaksjoner på 10,7 mrd. kroner i 1995. Kapitalinnskudd i statens forretningsdrift er da ikke regnet med i utgiftene. I Salderingsproposisjonen var det tilsvarende overskuddet for statsforvaltningen anslått til 6,3 mrd. kroner.

Samtidig med at statsforvaltningen bygger opp formuen (som hovedsaklig plasseres utenlands), føres driftsbudsjettet i staten slik at det kommer til å gå i underskudd med 6,1 milliarder kroner i 1995. Uansett er dette "underskuddet" atskillig mindre enn det som har vært de siste par årene.

- Underskuddet før lånetransaksjoner på statsbudsjettet anslås nå til 6,1 mrd. kroner, mot 11,4 mrd. kroner basert på vedtatt budsjett. Denne styrkingen av budsjettbalansen i 1995 skyldes blant annet en oppjustering av skatte- og avgiftsinntektene fra Fastlands-Norge og høyere anslag for statlige petroleumsinntekter enn tidligere lagt til grunn. Underskuddet på

statsbudsjettet er dermed kraftig redusert i løpet av de siste par årene, fra et nivå på om lag 44 mrd. kroner i 1993.

Kommunesektoren

Også kommunesektoren går nå med overskudd. Driftsbudsjettene går med overskudd og kommunegjelda går ned.

Kommuneforvaltningens samlede underskudd før lånetransaksjoner er blitt betydelig redusert de senere årene. Sektoren hadde i 1988 et samlet underskudd på 9,5 mrd. kroner. Foreløpige regnskapstall for 1994 viser et overskudd for kommunesektoren på om lag 3,6 mrd. kroner. Kommunenes nettogjeld som andel av inntektene har gått sterkt ned, fra nærmere 41 pst. ved utgangen av 1989 til anslagsvis 30 pst. ved utgangen av 1994. Dette medfører at kommuneforvaltningens renteutgifter som andel av inntektene er blitt redusert fra knappe 6 pst. i 1990 til 3½ pst. i 1994. I 1994 økte de samlede inntektene i kommunesektoren reelt med vel 2½ pst. Økningen var

2 pst.enheter høyere enn forutsatt i forbindelse med salderingen av statsbudsjettet for 1994, i vesentlig grad som følge av en sterkere skatteinngang enn tidligere anslått. I forhold til det høye nivået på inntektene i 1994 anslås kommunesektorens inntekter å gå reelt ned med om lag 1 pst. fra 1994 til 1995. Nivået på kommunesektorens inntekter for 1995 vil reelt sett likevel være om lag 1½ mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i kommuneøkonomi-proposisjonen for 1995. Som i 1994 vil kommunene i inneværende år i tillegg få frigjort ressurser som følge av lavere renteutgifter i forhold til året før. Kommunenes økonomi omtales nærmere i avsnitt 3.3.

Men samtidig med at kommunene får bedre råd, er det slik at staten bidrar stadig mindre til kommunenes og fylkeskommunenes økonomi. Isteden tar staten skatteinntekter fra kommunene/fylkene (ved å redusere disses andel av 28 % skatten, slik at skatteinngangen til kommunesektoren vokser mindre enn den ellers ville ha gjort), kanaliserer disse inntektene inn på Skattefordelingsforndet, lar dem gå igjennom statsbudsjettet og ut igjen til kommunene/fylkene og kaller det "statlige overføringer til kommuner/fylkeskommuner". Den andelen som statskassen selv dekker av overføringene, har sunket fra 89 prosent i 1990 til 56, 1 % i 1995. (Kilde: Tabell 3.3, s. 43 og tabell 3.6, s. 54 b i Revidert nasjonalbudsjett). Dette betyr at kommunenes bedrede økonomi i en stor grad skyldes økte satser i barnehager, fritidsordninger og andre kommunale tjenester, økte egenandeler og gebyrer.

Offentlig forvaltning (stat + kommune)

Som det framgår av det foranstående går både stat og kommune økonomisk meget godt. I internasjonal statistikk er det vanlig å slå sammen stat og kommune for å få et mål på "offentlig forvaltning". På s. 48 i Revidert Nasjonalbudsjett ser vi at "offentlig forvaltning" er i en nesten enestående posisjon i internasjonal (OECD) sammenheng.

Offentlig forvaltnings bruttogjeld anslås nå til om lag 48 pst. av BNP ved utgangen av 1994, mens nettofordringene anslås til om lag 27 pst. av BNP. I internasjonale sammenligninger av offentlige finanser er dette de to mest brukte indikatorene. For nesten samtlige av medlemslandene i OECD er bruttogjeldsandelen høyere enn den er i Norge. Norge er sammen med Luxembourg det eneste av OECD-landene som har en offentlig sektor i nettofordringsposisjon.

De neste sidene inneholder notater fra en innledning av Torstein Dahle.

Oljefond:

OLJEPENGER UTE - eller ARBEIDSPLASSER HJEMME?

Makthaverne med sentralbanksjef **MOLAND** i spissen vil bygge opp et stort oljefond ved å spare oljepenger og skjære ned på offentlig sektor.

Dette vil bidra til fortsatt HØY ARBEIDSLEDIGHET, KONKURRANSEMENTALITET, OG STØRRE KLASSESKILLER.

RV MENER:

* Oljen og gassen bør bli liggende under havbunnen, til framtidige generasjoner som kan bruke den til bedre formål enn energisløsing.

* Det oljefondet som allerede er bygd opp (ca. 250 milliarder) bør blant annet brukes til å skape arbeidsplasser i offentlig sektor.

* En bedre skole, trygghet for jobb, godt pleietilbud til alle som trenger det - heller enn at makthaverne skal få stor bankbok i utlandet.

Oljefond i utlandet betyr bare mer makt til utenlandske banker/finansinstitusjoner. Ungdommen er framtida. Å sette oljepengene i omløp i blant annet skoler og arbeidsplasser her i landet er framtidsretta politikk:

* BRUK OLJEFONDET I OFFENTLIG SEKTOR!

Oljefond:

OLJEPENGER UTE - eller ARBEIDSPLASSER HJEMME?

1. Den norske staten har allerede et oljefond, dvs. oppsparte olje- og gassinntekter fra 80-årene. (Pr. 31.12.93 var statskassens netto finansformue på 178 milliarder 94-kroner. Tar vi med hele statsforvaltningen (der bl.a. folketrygden inngår) var finansformuen på 247 milliarder 94-kroner).

2. Makthaverne planlegger at staten skal spare 500 milliarder kroner de nærmeste 10 årene, ved å spare olje- og gassinntekter og ved å stramme inn på velferdsstaten med 25-30 milliarder pr. år.

3. Et nytt oljefond på 500 milliarder kroner skal plasseres i utlandet (Moland: «Finansielle plasseringer i utlandet»), dvs. forvaltes av Clinton, Major, Kohl og deres etterfølgere, eller av internasjonale storbanker. Fra miljøsynsvinkel/internasjonalt solidaritetssynsvinkel er disse de verst tenkelige forvaltere: De er pådrivere for å ødelegge kloden for framtidige generasjoner.

4. Det beste oljefondet vi kan overlate til senere generasjoner, er å la oljen og gassen ligge i havbunnen, heller enn å bli pumpet opp til miljø-ødeleggende energisløsing.

5. Dagens ungdom møter et samfunn preget av

- * stor arbeidsløshet
- * konkurransejag/privatiseringspress langt ned i skoleverket
- * økt brutalitet/vold, spesielt i de raskt voksende miljøene som «faller utenfor»

Oljefondet styrker de kreftene som skaper disse problemene. I stedet burde det satses i offentlig sektor, slik at de kommende generasjoner vokser opp i en situasjon med

- * en god grunnskole og videregående skole, der alle (ikke bare «enerne») gis gode utviklingsmuligheter for evner og anlegg
- * trygghet for jobb
- * et godt bomiljø med kollektive løsninger
- * offensiv miljøsatsing
- * internasjonal solidaritet

6. Gode forhold for den voksende eldre generasjonen er avhengig av:

- * at alle skapende, arbeidsdyktige krefter tas i bruk
- * at det fortsatt finnes rike naturressurser som disse kreftene kan brukes på
- * at folk er opplært til å ta seg av hverandre og vise ansvar for helheten

«Oljefond-tenkningen» legger opp til:

- * et konkurransesamfunn der «enerne» får størst mulig utfoldelse, og der en stor og økende gruppe passiviseres og faller utenfor
- * et samfunn der de mest verdifulle naturressursene er tømt eller ødelagt, og erstattet av utenlandske bank-kontoer og finansplasseringer, som makthaverne kan forvalte til eget beste
- * et samfunn der «enhver er sin egen lykkes smed», og der de som ikke har en høy-effektiv, konkurransedyktig arbeidskraft å tilby vil bli behandlet som «tærende» og «snyltende»

RV vil:

- * Ha «oljefond» nede i havbunnen, ikke i utlandet.
- * Bruke det gamle oljefondet til en offensiv mot arbeidsløsheten - ved større satsing på offentlig sektor og på miljøinvesteringer.

EGENANDELER PÅ HELSETJENESTER ER AVGIFT PÅ SJUKDOM!

Siden 1936 har det vært «lov» å være sjuk her i landet, da ble sjukelønnsordningen innført.

Men de senere åra har regjeringa gjennomført det FrP sto for i 70-åra og Høyre foreslo i 80-åra: De har innført en stadig økende AVGIFT PÅ SJUKDOM gjennom systemet med egenandeler. «Velferds»-meldinga vil legge opp til å øke og utvide bruk av egenandeler enda mer.

RV mener:

- * at det fortsatt skal være lov å være sjuk**
- * at avgift på sjukdom er urettferdig og må fjernes**
- * at REGJERINGAS «VELFERDS»-MELDING
MELDER SJUKE OG SVAKE UT AV «VELFERDS»-
NORGE!**

AVSLØRING AV MYTENE OM KOMMUNENE/FYLKESKOMMUNENE

- * Ikke noe av olje- og gassinntektene er overført til kommunesektoren.
- * Kommunesektorens ressursbruk betalt over offentlige budsjetter er ikke større i 1994 (17,8%) enn i 1978 (17,5%), - regnet som andel av fastlands-Norges bruttonasjonalprodukt. (Se plansje 1).
- * Ressursbruken betalt med gebyrer/egenandeler (som i nasjonalregnskapet regnes som privat forbruk, ikke offentlig) har vokst kraftig, både absolutt og som andel av fastlands-Norges bruttonasjonalprodukt.
- * Husk at fra 1978 til 1994 har kommunesektoren fått flere oppgaver, og noen av de tradisjonelle oppgavene er blitt mye større og mer krevende.
- * I kommunesektoren er det bruken av arbeidskraft som er økt. I resten av fastlands-Norges økonomi er det bruken av energi, naturressurser og importvarer som er økt.
- * Uten fortsatt vekst i sysselsettingen i kommunesektoren vil oppgavene bli dårligere løst, og arbeidsløsheten vil øke betydelig.
- * I 1994 er det mye mindre ressurser til disposisjon pr. arbeidstime enn det var i 1978 (jfr. myten om hvor kostbar offentlig sektor er). (Se plansje 2).

Vedlegg:

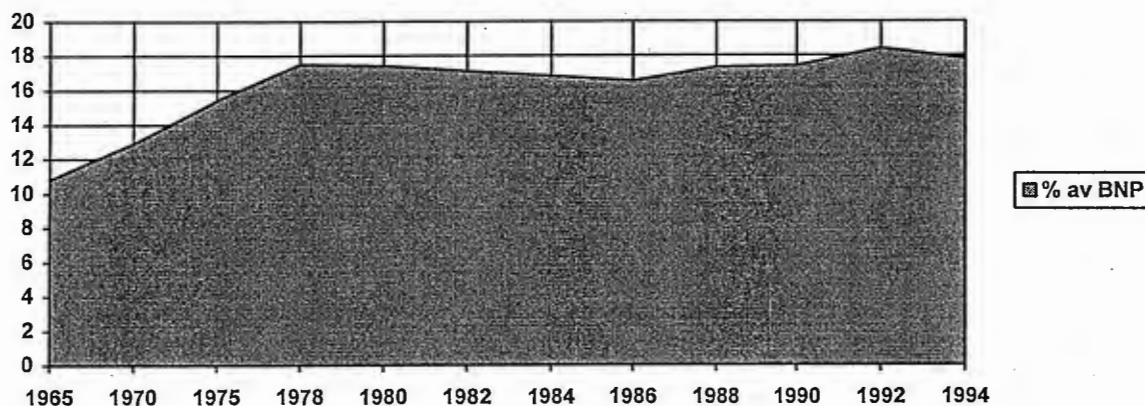
- * 2 plansjer med figurer.
- * Tall-seriene bak de to figurene.
- * Oversikt over en del nye oppgaver som kommunesektoren er blitt tilført i 1978 - 1994.
- * Oversikt over veksten i noen viktige oppgaver (barnehagene, grunnskolen, videregående skoler, HVPU/PU-sektoren, eldreomsorg).
- * Prognoser for hvor stor vekst det må være i antall ansatte de kommende årene for å opprettholde uendret servicenivå på sentrale felt (slike prognoser finnes i hvert fall på noen felt).

Kommune-Norge bruker ikke oljepenger!

Makthaverne ivrer etter å spre myter om hvilken belastning offentlig sektor og spesielt kommunesektoren er for Norges økonomi. Særlig har kommunene vokst langt mer enn forsvarlig, hevdes det.

Men det faktiske forhold er at **KOMMUNESEKTORENS ANDEL AV FASTLANDS-NORGES BRUTTONASJONALPRODUKT HAR VÆRT UENDRET SIDEN 1978. Slik er virkeligheten:**

Diagrammet viser kommunalt/fylkeskommunalt forbruk og investering i prosent av fastlands-Norges bruttonasjonalprodukt:

Dette illustrerer at:

IKKE NOE AV OLJEPENGENE ER BRUKT I KOMMUNESEKTOREN!

Antall ansatte i kommunesektoren har likevel vokst kraftig. Dette fordi denne sektoren bruker mye arbeidskraft, mens resten av fastlands-Norge bruker mye energi, naturressurser og importvarer.

RV MENER:

Arbeidsledigheten vil øke kraftig uten satsing på kommunesektoren.
KOMMUNE-NORGE BØR VOKSE - DET BØR VI BRUKE OLJEPENGENE TIL!

Prosent av fastlands-Norges BNP

	<u>Kommunalt konsum</u>	<u>Kommunal investering</u>	<u>Sum</u>
1977	13,0	3,5	16,5
1978	13,7	3,8	17,5
1979	13,6	3,5	17,1
1980	14,0	3,4	17,4
1981	14,1	3,0	17,1
1982	14,4	2,6	17,1
1983	14,6	2,5	17,1
1984	14,5	2,3	16,8
1985	14,4	2,1	16,5
1986	14,1	2,4	16,5
1987	14,5	2,7	17,2
1988	14,5	2,8	17,3
1989	15,0	2,6	17,6
1990	15,2	2,2	17,4
1991	15,8	2,3	18,1
1992	16,2	2,2	18,4
1993	16,0	2,1	18,1
1994	15,8	2,1	17,8

Forslag til Gateteater for aksjonsvillige medlemmer i R U.

Bakgrunn: Regjeringa har presentert et program for å redusere den stadig voksende arbeidsledighetskøen.. Programmet kalles fint for arbeidslinja., men resulterer kun i lengre køer.

Hvorfor så gateteater ? Jo, for å avsløre regjeringas ordbløff: På engelsk betyr «line» både lje og kø. I klartekst: Arbeidslinje = arbeidsledighetskø.

Forslag til aksjonsform:

- 1) Oppsøk steder der folk er samla (trikkekøer, drosjekøer, bardisker, kinokøer, men også inne på venterom ved legekontorer, sosialkontorer, arbeidsformidling osv.)
- 2) Lat som om publikum er en arbeidsledighetskø
- 3) 4 aksjonister (A,B,C og D) pluss køstatistene spiller følgende:

Scene 1

A (står og holder opp foran seg et skilt med påskriften: ARBEIDSKONTOR. Førstemann i køen banker på, går inn på arbeidskontoret, står et øyeblikk og ber om jobb (Bruk kroppen for å spille dette). Blir sparka ut av den som holder skiltet. Stiller seg bakerst i køen, og nestemann går inn. Denne bevegelsen i køen pågår under hele sketsjen)

B (kledd ut som en gammeldags herold. Har en dokumentrull i hand. Hilser elegant med hatten mot publikum og ruller opp dokumentet): Her er den nye forordning fra våre store herskere Gro & Co: Hun vil nå hjelpe oss alle slik at vi slipper å tigge om jobb eller daglig brød . Bla, bla bla ..... ved hjelp av prinsippet om treffsikkerhet .....bla,bla, bla ..... og ikke minst ved hjelp av arbeidslinja ..... bla, bla, bla.....

C (går forbi sammen med D): Arbeidslinja???? Hva betyr det?

D : Arbeidslinja? Jo, det er noe om at folk skal ut i arbeid i stedet for at de skal gå på trygd eller sosialstøtte. På den måten skal slike køer (peker) bli borte. Eller ihvertfall minke.

C: Jamen finnes det arbeid til alle, da?

D: Nei, men det har ikke noe med saken å gjøre, skjønner du vel!

Scene 2

(Et år senere. Køen har vokst)

B: Vi befinner oss nå på samme sted, et år senere.

C (går forbi køen sammen med D): Jeg syntes du sa at køene ville bli mindre.

D: Ja, jeg sa det. Hm..... Køen har faktisk vokst, ser jeg.

C: (går og funderer litt, bråstopper. Griper D i armen. Ler rått): For noen idioter vi er! «Line» på engelsk betyr jo kø, for faen. Arbeidslinja til Gro & Co betyr ARBEIDSLIGHETSKØ.

C og D (forsvinner mens de går tvikroket av latter)

SKETSJ:

DE LANGTIDSLEDIGE SOM FORSVANT.

1. scene

Berge: Huff, vi har så dårlige ståtistikker på langtidsledige her i landet, Gro!

Gro: Ja, det må vi gjøre noe med, Gunnar. Snakk med noen Kvikt!

2. scene

Berge: (Samler sine byråkrater (visualiser dette med armbevegelser e.l.) og forklarer for dem (visualiseres ved ivrig gestikulering) og forlater dem.

Byråkrater: (Sitter og regner for harde livet, småkrangler innimellom om hvordan saken kan løses)

En av byråkratene: Jeg har det!!! Jippiiiii!!!!

3. scene

Samme byråkrat (hesblesende): Se her, Gro. Enkelt som bare det å trylle bort langtidsledigheta.

Gro (interessert): Sier du det?

Byråkraten: Vi lar folk gå på trygd ei stund, to år eller noe sånt. Hvis vi så nullstiller dem----

Gro: Nullstiller?????

Byråkraten: --- altså, hvis vi nullstiller dem etter en tid, så vil de straks forvandles til NYE arbeidssøkende. På statistikken, vel og merke.

Gro (brøler): GENIALT !!!!!!!!!!!

4 scene

Journalist fra Aftenposten: Gunnar Berge, du har foreslått full stopp i arbeidsledighetstrygden for folk som har gått ledige i tre år. Er du ikke redd for at dette vil gå hardt ut over alle våre langtidsledige?

Berge: Denne ordningen vil bare ramme en særdeles liten gruppe. Vi er nemlig så heldige at vi omtrent ikke har langtidsledige her i landet.

(Blunker til publikum): Den klarte vi godt, dere!

(Liten figur som forestiller tegneren M's kommentator (Et skjold som er formet som denne figuren, holdes foran en skuespiller slik at han blir dekket av skjoldet. Han trekker den lille M-kommentatoren over scenen): Det finnes tre slags løgn, Løgn, grov løgn og statistikk.